

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhuja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upraviništvo Komenskega (Poljske) ulice št. 12.

Poročilo

o 11. obnem zboru Cecilijinega društva za ljubljansko škofijo
dne 22. novembra 1899.

(Konec.)

Iz poročila društvenega blagajnika č. g. konz. svetnika J. Šiška posnemamo nastopno:

Stanje društvene blagajne v zadnjih treh letih (t. j. od 19. novembra l. 1896 do danes) je to-le:

Dohodkov	2254 gld. 70 kr.
izdatkov	2494 „ 41 „
kaže se torej primanjkljaj	239 gld. 71 kr.

ki ga je začasno pokrtil blagajnik, kar pa bo moral poravnati prihodnji odbor.

Vzrok temu primanjkljaju se pojasni najboljše, ako pogledamo redne letne dohodke in izdatke našega društva.

Redni dohodki so:

a) prispevki cerkva, ki znašajo okoli	780 gld.
in pa letnina članov, kakih	30 „
Skupaj	810 gld.

Tem dohodkom nasproti pa znašajo letni izdatki:

a) nagrade učiteljstvu orglarske šole	650 gld.
b) stanovanje	115 „
c) strežba	36 „
d) razsvetljava in kurjava	50 „
e) popravila glasbil	40 „
f) note in raznoterosti	20 „
Skupaj	911 gld.

Kaže se torej po tem računu primanjkljaj letnih 100 gld. in čez. Kadar bi bilo pa izdati za kake izredne stvari, bil bi seveda ta primanjkljaj večji. V zadnji dobi se je nabavil na pr. nov harmonij (nad 100 gld.) in poravnati je bilo še nekatere selilne stroške, kar je tudi neugodno vplivalo na dru-

štvene finance. Društvo bi izhajalo z letnimi dohodki 1000 goldinarjev. Da se to doseže predlaga blagajnik:

Društveni odbor razpošlje ob novem letu vsem duhovnikom naše škofije vabilo, naj pristopijo Cecilijinemu društvu. Hkrati naj se pridra poročilo občnega zbora in pa položnica, na katero bodo vpisali na novo vstopivši in stari člani svoj letni donesek. (Sprejeto enoglasno.)

Glasbeni vodja blag. g. Anton Foerster približno tako-le poroča:

Milostni gospod knezoškof! Slavni zbor! Orglarska šola, o kateri mi je danes poročati, dospela je že v 23. leto svojega obstanka. Dvaindvajset let šolskega delovanja leži za nami, in to število pomeni za razvoj našega društva mnogo. Našemu društvu more biti to število v ponos, vsem drugim pa v dokaz, da delujemo na pravi podlagi in to tudi vztrajno. Šola naša, ki se vzdržuje toliko let in ki ima zmiraj le premalo prostora, da bi mogla vse učenja željne kandidate sprejeti, je potrebna in koristna, no in o tem menda ne bo nihče dvomil. Šola naša je vzgojila do danes okroglo 120 za izvrševanje orglarstva usposobljenih mladeničev, tem je ugledila pot do eksistence, cerkvam je podala organiste in pevovodje, kateri niso le samouki; pravi cerkveni glasbi je pa prospela naša šola s tem, da je vcepila v mlade organiste razumevanje za pravo cerkveno glasbo. In da so med temi absolventi naše šole nekaterniki prav dobri, ne bode nihče dvomil, kdor se zanima za naše orglavce in kdor ne sodi morda le po kakem ponesrečenem kandidatu cecilijine muze. Isto tako more danes že vsakdo opazovati, da je med temi absolventi marsikak prav dober skladatelj.

Danes deluje naša šola še vedno na tistih principih, kakoršnim je služila v prvem letu svojega obstanka. Isti so ostali predmeti, da, isto je celo učiteljsko osebje. Poučeval je gospod profesor Gnjezda, predsednik našega društva, o liturgiji, gospod P. Angelik v koralnem in figuralnem petju, v enem oddelku v igri na klavirji in orglah, poročevalec pa o harmoniji, kontrapunktu, modulaciji, kanoničnih oblikah, v igri na klavirji v 4, na orglah pa v 3 oddelkih.

Gojencev je bilo v zadnjih treh letih vsako leto do 23. Zglaša se pač vsako leto veliko več novincev, vendar se more sprejeti le toliko učencev, kar jih odpade po prebitem izpitu ob koncu preteklega šolskega leta.

Orglarsko šolo, ki jo je ustanovil gospod Bervar v Celji, je prav živo pozdraviti kot odpomoček neprijetnostim, katerim je izpostavljeno šolsko vodstvo o pričetku vsacega šolskega leta, ko mora marsikateri nadobudni talent odkloniti, ker ni zanj pri skromnih razmerah naše šole prostora.

Kaj da premore naša šola in s kolikim uspehom da vzgaja slovenskemu narodu organiste, o tem ne gre meni sodba, vendar moram vnovič povdarjati, da ni šola odgovorna za pomanjkanje talenta pri tem ali onem manj posrečenem absolventu; šola ostane in je na zdravi podlagi, in o tem priča veliko število dobrih in tudi prav dobrih, da celo izvrstnih organistov, katere je poslala šola v svet.

Prilika je dana; kdor je ne uporabi, je ali sam kriv spričo nebržnosti ali spričo pomanjkanja nadarjenosti.

Sicer se naj ne pozabi, da je nadaljni razvoj iz šole izpuščenega absolventa le preveč odvisen od gospodov duhovnikov, v katerih cerkvah mu je delovati. Pri gospodih duhovnikih mora najti mladi, neizkušeni organist zaslonbe in pomočnika, v njem mora najti in tudi iskati prijatelja, ki mu je na roko s svetom, z delom in tudi s povzbujajo. To so pač prepotrebne agredijence, brez katerih se morda nikdar ne vzgoji dober organist, kajti le povzbujajo, ki jo najde organist pri duhovnikih, je v stanu ojačiti in nadalje izobraziti vse dobro, kar je podala mladeniču naša šola.

Mi moremo poslati v svet le mladeniče, možje postanejo stoprav v delokrogu, v kateri jih postavi njih usoda.

Dal Bog, da bi takih prijateljev našli naši absolventi povsodi prav obilo, bilo bi to poslednjim, pa tudi naši stvari v največjo korist.

Pri nadaljni točki: volitev novega odbora, so bili izvoljeni za triletno dobo nastopni gg.: Ivan Gnjezda, predsednik, dr. Andrej Karlin, podpredsednik in tajnik, Josip Šiška, blagajnik, Anton Foerster, glasbeni vodja, Fr. Ferjančič, Franč. Grbič, O. Angelik Hribar, Evgen Lampe in O. Hugolin Sattner, odborniki.

Presvetli gospod pokrovitelj je nato bodril društvenike približno tako-le:

Kar se je povdarjalo v poročilu, da je bil letos na Dunaju shod cerkvenih dirigentov v prilogi izboljšanja njih gmotnih razmer, moram omeniti, da je došlo to poročilo tudi v našo škofijo. Vem, da je tudi za naše organiste treba poskrbeti; pota še ne vem, ali ga bomo iskali. Najprej je treba počakati, da izvemo kakšno stalo zavzame glede tega vprašanja škofovski zbor. Nekaj drugEGA pa me je uprav oveselilo; v tistem poročilu se namreč ljubljanska orglarska šola stavi kot neki zgled, po katerem naj se uredi po drugih škofijah slični zavodi. Tudi s to mislijo se vjemam, da se ozira pri rastoči in množeči se gospodarski organizaciji na organiste: pomagali naj bi v prid dobri stvari in v svojo gmotno korist.

Glede cerkvenega petja moram opomniti, da sem sploh opazil pri kano-ničnih vizitacijah, kako se gospodje trudijo, da bi se vse vršilo po cerkvenih pravilih. Po nekaterih krajih sem bil naravnost iznenaden n. pr. v Novem mestu, v Trzinu . . . Želeli je, da bi umevali organisti svojo nalogo najprej v cerkvi in sicer tako, da se družijo oltar s korom, da sta oba v lepem soglasju, v krasni edinosti, prav kakor prve čase krščanstva. A tudi socialno naj bi delovali cerkveni pevski zbori: urili in vadili naj bi se marljivo najprej v petju cerkvenem, a potem v zabavnem. Tako se bodo odvrčali mladi ljudje od pijančevanja in ostudnega ponočevanja. Pravilo se mi je, da se na Gočah pri Vipavi bratje Ferjančiči hvalevredno trudijo za povzdigo cerkvenega petja, in se je vsled tega marsikaj v nravnem oziru obrnilo na bolje. Ako delamo za povzdigo cerkvene glasbe, delamo v duhu cerkvenih očetov: na vzhodu Atanazij, Bazilij, Krizostom, na zapadu Gregorij Veliki, ki je s svojim Antifonarijem postal prvobornik za cerkveno glasbo. In to stališče je cerkev vedno povdarjala, zadnjič v cerkvenem zboru tridentinskem. Spominjam se, da so se pred leti stari možje nekako ustavljali re-

formi cerkvene glasbe. To se nam ne sme čudno zdeti: bili so vzgojeni v starih navadah in težko je odložiti to v čemur je bil človek vzgojen v mladosti. — Cerkevno petje in cerkevno življenje sta v tesni zvezi: tisti krogi, ki nimajo smisla za cerkevno življenje, nimajo tudi veselja in smisla za cerkevno glasbo. — Želim, da bi šola in društvo napredovalo: položen je dober temelj 22 ih let; upam, da bode ob petindvajsetletnici tudi v gmotnem oziru društvo na boljšem.

Predsednik se iskreno zahvali za bodrilne besede, „ker smo dobili potrjenje, da smo na pravem potu“.

Pri zadnji točki: „posamezni nasveti“ se oglasi k besedi gosp. glasbeni vodja A. Foerster, povdarjajoč, da se bode ob prihodnjem občnem zboru slavila zajedno petindvajsetletnica našega društva. Govornik želi, da odbor kmalu začne misliti na to, da se bode društveni jubilej čim najslovesneje vršil. Takrat naj bi se zbrali v Ljubljani vsi, ki so bili in so s Cecilijinim društvom v kaki zvezi n. pr. nekdanji učenci orglarske šole. Pokazalo bi se takrat v veličastni cerkveni slavnosti, koliko je napredovalo petje zadnjih 25 let, slovesna zadušnica naj bi se opravila za vse pokojne ude našega društva. Govornik ne stavi nobenega predloga, ampak izroča to idejo vsem navzočnikom v premislek, da se po resnem preudarku kaj veličastnega doseže.

Župnik Sajè izraža prošnjo, naj bi primernim potom Presvetli priporočil, naj si vsak duhovnik omisli saj en izvod „Cerkvenega Glasbenika“, katerega izročaj v porabo organistu in — sebi. Le če bodo duhovniki in organisti v edinosti delovali, potem se moremo nadejati stanovitne reforme na polju cerkvene glasbé.

Nadalje želi, da ordinarijat v kratkem preskrbi duhovnikom dobro urejen „Rituale“; dosedanji je nedostaten in se je postaral, zato treba misliti na novega, da duhovnikom ne bo treba za svete obrede stikati po drugih knjigah. Slednjič toplo priporoča izboljšanje gmotnih razmer organistom; na nekaterih krajih bi se takoj dalo kaj doseči, podrugod pa treba vpreči tiste faktorje, ki so poklicani, da v tej stvari kaj ukrenejo, ali da vsaj pripomorejo k tako potrebnemu izboljšanju organistovskih plač.

Magn. kanonik Sedej omenja pohvalno orglarske šole, ki je tako znamenita za naše razmere, da bi brez nje morala pasti cecilijanska glasba na deželi. Zato izraža svojo zahvalo ljubljanski orglarski šoli, ki je tudi za goriško nadškofijo vzgojila organistov. Goričanje si sami ne morejo ustanoviti svoje šole, zlasti zato, ker so razcepljeni v dve narodnosti. Priporoča toraj orglarski šoli i nadalje Goričane. Želi pa tudi, naj bi Cecilijino društvo prirejalo na deželi kake cerkevno-glasbene produkcije; o tem si bode društvo pridobilo tudi na deželi vedno več prijateljev. Nadalje namigne društvniku, posebno organistom, naj bi bolj gojili ljudsko petje. Mnogo starega, čemur se je bilo ljudstvo privadilo, se je zadnji čas opustilo, novega pa se ljudstvu ni nudilo, zato imamo gledé na ljudsko petje neko „tabula rasa“, katero treba odpraviti in nadomestiti. Ljudstvo ima tudi pravico peti. Ako se torej okus izboljšuje, ž njim ne smemo vzeti ljudstvu tega, kar mu grè. Eno je treba storiti, a drugega ne opustiti. Tako rado se nam cecilijancem očita,

da smo latinizatorji itd. — pokažimo svetu, da ljubimo ljudsko petje n. pr. pri litanijah. Kako ginljiva in veličastna je ta ljudska pobožnost, ako vsa cerkev pri njej poje! Za tihe maše pa bodi pesmarica podlaga ljudskemu petju. (Splošno odobravanje).

Župnik Sitar jasno in točno označuje, da je cecilijanska ideja — dejstvo, katero prodira tudi med ljudstvo. Ljudstvo že dobro loči cerkveno petje od necerkvenega. Mnogokrat se čuje: Tukaj lepo pojo, tam pa po starem. Ako pa ideja cecilijanska ne podaja toliko uspehov, kakor bi jih bilo želeli, je iskati vzrokov zlasti v tem: 1) Pri otrocih v šoli se za petje mnogo premalo stori. Šola bi morala biti podlaga, na kateri bi se mladina vežbala in pomagala cerkvenemu petju do sijajnega razvoja. Organistom bi se morala dati prilika, da se večkrat udeleže kake cerkvene slavnosti, pri kateri se čuje resnobna cerkvena glasba. 2) Organist in župnik naj bosta v tesni zvezi, in podpirajta drug drugega! Kjer vsak na svojo plat vlečeta, ondi cerkvena glasba komaj tožno vzdihuje. 3) Gmotni stan mnogotero odločuje usodo cerkvenega petja v posamnih krajih. Nekatere cerkve bi lahko kaj žrtvovale; zlasti dekanijske bi morale dajati najlepši zgled. Kdor bi bil pa boljše plačan, od tega se tudi sme in mora zahtevati, da boljše in napornejše deluje v prosep cerkvene glasbe. (Živahno odobravanje).

Ker se nihče več ni oglasil k besedi, zato g. predsednik še enkrat zahvali vse udeležnike in prosi premilostivega gospoda kneza in škofa za blagoslov, katerega Presvetli milostno podeli vsem navzočnikom.

Popoldne ob treh je presvetli gospod pokrovitelj z nekaterimi duhovniki (mej njimi je bil za orglarsko šolo posebno zavzeti msgr. kanonik Sedej) obiskal in počastil orglarske učence, ki so se pod vodstvom svojega vodje g. A. Foersterja poskusili na raznih glasbenih orodjih, naposled pa skupno zapeli Sattnerjevo „Na planine“. Presvetli je z živahno besedo bodril učence k vstrajnosti, za kar mu bodo mladeniči izvestno hvaležni. Vsi navzočniki so orglarsko šolo zapustili z vidnim zadovoljstvom.

Ob štirih je bilo v nunski cerkvi obiskovanje sv. Rešnega Telesa po sporedu, ki ga je „Cerkveni Glasbenik“ objavil. Velika nunska cerkev je bila polna vernikov, ki so se naslajali s pobožnimi glasovi nunskega zbora. Ne vemo, kateri točki bi bilo prisoditi prednost, a to smelo trdimo, da se je razvijal ves spored naravno, lahko in natančno točka za točko. Orgle so kajpada posamne zборе vrlo podpirale, a tudi samostojno vnemale poslušalce za cerkveno glasbo. Bog poplačaj vrlim in požrtvovalnim gg. uršulinkam njih trud, s katerim delujejo vstrajno na razvoj cerkvene glasbe med nami!

Tako se je častno izvršil 11. občni zbor Cecilijinega društva. Udeležilo se je zborovanja v knezoškofski palači do sto članov, večinoma duhovnikov in organistov. Pri cerkvenih slovesnostih zjutrej v stolnici in zlasti popoldne pri nunah pa smo opazili mnogo vernikov, zanimajočih se za lepo in resnobno cerkveno glasbo.

O harmoniju.

Priredil **Fr. Kimovec.**

(Konec.)

Sedaj pridejo na vrsto tihi (mutasti) registri, katerih ne moremo rabiti samih za-se. Tu sta dva Forte **[O]** ali **[F]**. Ta dva nista toliko za to tukaj, kar pravi njihovo ime, da bi namreč ojačila glas, ampak bolj zato, da napravita glas čist in jasen.

Nekateri harmoniji imajo še dva registra „Percussion“ **[P]**. Ta dva sta v zvezi z mehanizmom, ki je podoben onemu pri klavirju. Napravljena so kladveca, ki udarjajo na jezičke, da hitreje zadoné, to je zlasti koristno pri hitrih pasažah, da se morejo določno izraziti.

Najvažnejši spremen je pa „Expression“ **[E]**. V tem je vsa moč harmonijeva. Ako je namreč odprt ta spremen, dohaja zrak iz malih dveh mehov naravnost do jezičkov, drugače gre prej v drug večji meh, kateri pa deluje enakomerno. Brez tega spremena ne moremo glasu dinamično izpreminjati, mpak glas je vedno jednako močan, goni še toliko, zakaj kadar se nabere preveč zraka, odpre se zaklopnica in ga izpusti iz velikega mehu na prosto.

Za registrovanje nimamo posebnih pravil, vendar hočem tu podati specijelno za tak harmonij nekaj navodil, katerih seveda ne smatram za pravila, ampak vsakdo jih lahko po svojem ukusu spremeni.

Registri **[O]**, **[P]** in **[E]** naj bodo z malimi izjemami vedno odprti. Le ako je treba igrati kaj temnega, žalostnega naj ostane **[O]** zaprt, tudi se v tem slučaju lahko zapre **[P]**. Najprikladnejša je za take skladbe druga igra **[2]**; igrati se mora seveda vse za oktavo višje.

Za navadne pesni zadostuje **[1]**, ako pa hočeš imeti nekoliko močnejše in jasneje, privzemi še **[2]**, toda igraj vse za oktavo višje iz gori navedenega vzroka. Ta zveza se da tudi dobro porabiti pri točkah, katere so prvotno komponirane za klavir.

Za prestave iz oper in orkestralnih skladb je pa najbolj pripravna naslednja zveza **[1]** **[4]** ali tudi **[1]** **[3]** **[4]**, toda pri zadnji naj se zapre **[O]**. Zveza **[1]** **[3]** se bo redko uspešno rabila, pač pa **[2]** **[3]** (seveda oktavo višje), ako je treba posnemati zvončke ali pihala iz pločevine (Blechmusik). Za taka dela se da porabiti tudi zveza **[1]** **[2]** **[4]** ali **[1]** **[2]** **[3]**.

Ako je treba igrati kaj nežnega, se najbolj poda **[4]**, vendar pa naj bodo tu zaprti registri **[O]** in **[P]**.

Za moške zборе naj bo odprto takole: bas **[O]** **[1]** **[P]**, diskant: **[E]** **[P]** **[1]** **[2]** **[O]**; bas se igra v normalni leži, a diskant za oktavo višje.

Ostale kombinacije se dajo le redko porabiti, pri njih odločuje značaj skladbe in ukus.

Toliko mislim da bo zadostovalo najhujšim potrebam, kdor ina drugačen harmonij, si bo že znal pomagati, saj gre vse po enem vzorcu.

O konstrukciji in o mehanizmu mislim, da mi ni treba zgubljeni besedij, ker bržkone ne bode nobeden izmed cenjenih bravcev, ako jih bo sploh kaj imel ta spis, postal izdelovatelj harmonijev.

Vendar pa jim bom bržkone ustregel, ako opozorim na razliko med harmoniji amerikanskega in evropskega sistema. Glavna razlika pri obojih je v konstrukciji meha.

Kedar ne igramo, je meh pri evropskih harmonijih napolnjen z zrakom, ko pa igramo, ga stiskamo, sapa gre iz meha proti jezičkom in piha v nje, kakor če vzameš piščalko (Stimmpfeife) in pihaš v njo. Pri ameriškanih harmonijih je pa meh skupaj stisnjen, kedar je pri miru; ko pa začnemo igrati, se raztegne in dobiva sapo od jezičkov, in ti se začnejo glasiti. Glas se torej napravi kakor pri piščalki, ako vlečemo sapo va-se. In kakor je pri piščalki v tem slučaju glas nekoliko slabejši in nežnejši, tako je tudi glas ameriškanih harmonijev nekoliko slabejši kot pri naših, zato pa veliko nežnejši in prijetnejši; njihova barva se veliko bolj približuje orgelskim glasovom. Zato so pa ameriškani harmoniji kot finejši meščani tudi veliko bolj občutljivi za vsakovrstne vremenske izpremembe, kakor evropski. Kdor torej ne misli okoli harmonija hoditi v rokavicah, naj pusti ameriškano „gospôdo“ pri miru in si omisli evropskega korenjaka.

Končno naj omenim še, da pospešuje uspešen napredek na harmoniju zlasti znanje harmonije. Zato je jako koristno, ako se pouk v igranju in harmoniji združi. Ako namreč ne znaš vsaj kolikor toliko harmonije, boš težko kedaj igral harmonij dovršeno. Zato tudi nič ne dé, ako se učimo harmonije brez učitelja, kar sami zase; nekaj bomo že dosegli, zlasti ako imamo za to dobro učno knjigo; zakaj za samouka ni dobra vsaka, kar mi bo gotovo marsikdo pritrdil poučen od lastne izkušnje. Knjiga za samouke mora biti jako natančna, niti najmanjše stvarice ne izpustiti, zakaj včasih je od kake malenkosti odvisno, da moremo razumeti težavne stvari. To je kakor pri matematičnih nalogah, često ti naredi kak malenkosten postranski račun, katerega niti treba ni, celo nalogo razumljivo. Za take potrebe je pač jedna najboljših knjig Richterjeva ali Pielova: Harmonielehre; kakor se sliši, misli izdati g. Matej Hubad natančno in skrbno sestavljeno učno knjigo o harmoniji, katero bodo s pridom lahko rabili tudi samouki. Zakaj, dasi sta imenovani knjigi obširni, vendar marsikaj pogrešamo v njih, zlasti jasnih pojmov o dovoljenih in nedovoljenih postopih in nastopih (Fortschreitungen und Tonfolgen). Kdor ima učitelja, lahko rabi knjigo Foersterjevo o harmoniji, ki pa je za samouke prekratka, ker je imel g. pisatelj drug namen pred očmi.

Za sklep pa želim vsem gospodom tovarišem ob harmoniju veliko zabave in užitka. Prosim jih, da ne sodijo preveč ostro, ako jim ne ugaja bodisi kaka misel, bodisi kak izraz, zakaj vodila me je pri tem želja, da pripomorem nekoliko do tega, da bomo znali ceniti harmonij kakor se spodobi; nisem pisal tega zato, da podiram, ampak da pomagam pozidati, kjer je že položen temelj, oziroma da tudi pomagam kopati temelj, ako so le tla za to.

Dopisi.

Dol. — „Cerkveni Glasbenik“ do sedaj ni prejel iz Dola niti jednega dopisa glede cerkvenega petja. Vzrok je bil to, da se je naša cerkvena glasha — ako je smem tako imenovati — gibala izključno le v mejah „stare šole“.

Ko sem prevzel službo, mi je bila prva naloga uvesti v cerkev cerkveno petje, kakor je zahteva nova struja. A zadel sem na hud odpor. Gospod župnik, odločen pristaš pravega cerkvenega petja, me je krepko podpiral, a ljudstvu še vedno toži po starih poskočnicah in koračnicah in je na razne načine kazalo svojo nevoljo.

Ko smo na praznik Marijinega rojstva recitirali koral, so se ljudje skoro — škandalizirali. Velike so bile zapreke, a zmagali smo. Ljudstvo se je kolikor toliko privadilo. In v praznik brezmadežnega spočetja smo peli A. Foersterjevo „Missa in honorem s. Caeciliae“ op. 15, le „Credo“ sem moral zaradi neizvežbanih pevkv vzeti iz Hladnikove „Missa ss. Rosarii B. M. V.“ op. 19, „Tantum ergo“ pa iz Cecilije št. 14. Koral Introitus: Gaudeamus, Graduale: Benedicta es tu, Offertorium: Ave Maria, Communio: Gloriosa, sem moral seveda sam peti, ker nimam izvežbanih možkih pevcev. Za navadne maše rabim večinoma zbirko: „Slava Bogu“ gg. oo. Hribarja in Sattnerja.

Upam, da se bode naše verno ljudstvo v kratkem privadilo novemu načinu cerkvenega petja in tako bomo slavili Boga z dostojnim petjem. Takrat pa se zopet oglasim in upam, da bodem lahko poročal o bolj veselem uspehu.

Pavel Krulc, orglavec.

Tržič. — „Cerkveni Glasbenik“ je prinesel l. 1895. dopis iz Tržiča, v katerem je dosti razvidno naslikan začetek reforme tudi tukaj. Ker pa temu še ni sledila pozneje nobena vrstica, je toraj že skrajni čas, da damo znamenje življenja od sebe.

Zadnjič je štel cerkveni pevski kor 21 grl, sedaj jih je le 16.

Na novo smo se naučili: 1. Missa „Salve Regina“ (Preismesse). 2. Missa „Regina coeli“, obe od Stehle-ja (pri zadnji smo Credo zamenili s koralnim iz Ordinarium M. III.). 3. Missa „ss. Angelorum Cust.“ od Schweizerja. 4. Missa „Cunibert“ od Rampisa. 5. Missa in hon. B. M. V. de perpetuo Succursu (naša domača). 6. Missa „pro Defunctis“ od A. Foersterja („Cerkveni Glasb.“ II. letnik). „Libera me Domine“ tudi od tega skladatelja („Cerkv. Glasbenik“ III. letnik). „Ecce Sacerdos magnus“ tudi Foersterjev (iz Op. 12. št. II.). „Te Deum“. Schöpf, op. 68.

Cvetno nedeljo, veliko soboto, na sv. Florijana in o Sv. Telesu pojejo pri procesijah sami moški, po številu okoli 20.

V zadnjem času smo latinsko petje razširili tudi na nedeljske maše; ni sicer vsako nedeljo peta maša, vendar mnogo nedelj je. Zato je bilo treba še nekaj „introitov in komunij“. Po „Graduale“ smo segli med Foersterjeve, tudi Pirnatovega smo porabili, kateremu se lahko tudi drugi teksti podlože. (Glasbena priloga I. XIV.) Ofertorije k dotičnim mašam smo vzeli od Witta, Leitnerja in iz glasbenih prilog.

Slovenskega se pručimo mimogrede iz zbirke domačih skladateljev, tudi iz naše najbolj merodajne knjige Cecilije smo se priučili še 24 števil.

Že zgoraj je bilo povedano, da je pevcev sedaj manj kot ob času zadnjega dopisa, pa saj je častitim čitateljem znano, da se menjavajo tudi pevci; le škoda, da ni lahko nadomestiti izstopivšega, ker manjka enemu dobrega glasu, drugemu pa sluha, mnogo bi jih bilo — pa nimajo časa, zopet drugi imajo časa več kot zadosti, nimajo pa veselja ali pa se imajo za toliko „inteligentne“, da jim spoštovanje do samega sebe ne pusti pri cerkvenih „ceremonijah“ sodelovati, ali jim je pa pevska družbica premalo „nobel“. Kaj bo s takimi pri vstopu v nebesa? Morebiti ukažejo nižje celo ven pometati.

Skušenj imamo sedaj, izvzemši velike praznike, po eno na teden. Pevci so skrbni in točni ob uri skušnje in službe božje, kar je v sedanjih časih lastno le v resnici vernim ljudem. Koliko je pevcev (zlasti še po mestih), ki ne odprejo ust v čiščenje Božje v cerkvi, marveč se drviyo v koncertne dvorane, kjer se jim pridno ploska, potem pa hvali po časnikih! Nekateri ne pristopijo k cerkvenim korom vsled tega ne, ker vedo, da je treba tam mnogo truda, priznanja pa bore malo; drugim je kritika mnogokrat preojstra, žaljiva ali celo neopravičena. Dosti skušenj imamo o tem.

Konečno še par besedi o naši cerkveni pesmarici „Ceciliji“! Škoda da nima pred-, med- in poiger! To bi se dalo napraviti v posebni zvezek, v katerem bi bile igre za vsako pesen; bi bilo jako potrebno in koristno delo! Koliko organistov je, ki igrajo pesmi še dobro, a potem igre? Kolikokrat je ranjen sluh in čut! Ubogi pevci, ki morajo po takih igrah začeti! Nemci imajo k pesmaricam take zvezke, katerih se poslužujejo tudi večji organisti, gotovo bi bilo pri nas enako. Mesto skladati pesmi, katerim že kmalu ne bo števila, naj bi se naši skladatelji lotili raje tega dela! Ali kdo bi založil, kdo to vodil ali uredil? Založnik bi se že dobil, saj bi lahko naročniki proglasili se, ali naznanili, da bi se ne bilo potem bati izgube. To delo bi bilo po mojem mnenju velikega pomena za slovenske organiste. Koliko bi se šibkejši orglavci pri tem naučili in si izboljšali okus! Bog daj, da bi se na te vrstice oglašil, kdor bi vedel boljše in natančnejše svetovati.

Jan. Pogačnik.

Celje. — Dne 15. oktobra se je tu ustanovila zelo potrebna orglarska šola, kojoj je dovolil kn. šk. ordinarijat lavantinski v št. 3303, dne 16. avgusta 1899 in c. kr. deželni šolski svet v Gradcu št. 7653, dne 28. septembra tega leta. Predmeti, kateri se 15 učencem predavajo, so: liturgika, solfeggio, latinski jezik, nauk o harmoniji iz knjig raznih umetnikov, koralno in figuralno petje, cerkvena zgodovina, igranje na glasoviru in orglah. V imenovanem zavodu poučujejo: čc. gg. Jožef Potovšek, katehet na meščanski šoli, Karol Bervar, mestni organist in vodja orglarske šole, dr. L. Pegan, učitelj latinščine, Ant. Arzenšek, učitelj glasovira. Končno naj še omenim, da dobi vodstvo tega zavoda nove moderne orgle, koje izdeluje večji mojster g. Anton Turk v Celju na Bregu. Toraj kdor se hoče o imenovanem gospodu večaku natančno prepričati, naj si ogleda orgle, koje ravno izdeluje.

S Štajerskega. — Že dalje časa sem nameraval popisati stanje organistov na Štajerskem. Od raznih krajev sem čital v „Cerkvenem Glasbeniku“, kaki reveži so organisti na Kranjskem in Primorskem; enako borni so tudi na Štajerskem.

Pred oči si stavim dobre in boljše službe na Spodnjem Štajerskem, kjer bi lahko izhajal organist, ako bi bil nastavljen, kjer pa sedaj biva učitelj.

Žalibog, da tam, kjer je dobra služba, tam je učitelj, tam pa, kjer organist ne more izhajati, je razpisana služba organistova in k temu se še zahteva, da imajo prednost cecilijanci. Da, cecilijanec, kateri mora ravno tako v šoli hlače trgati in se učiti cerkvene glasbe v pravem duhu, ta se mora potikati po majhnih farah; samouki in učitelji, kateri nimajo pojma o pravi liturgični glashi, niti ne poznajo čvetetrozvokov, ti imajo več sreče kakor mi.

Kdo je tega kriv, da se nam tako godi? Marsikdo bi mi odgovoril, da tisti, ki ga sprejmejo, ki ne znajo presoditi ali je zmožen ali ne, in če sploh ima pravico do organistske službe.

Naši največji tekmeči so učitelji, katerim nasvetujem, naj ostanejo pri svoji službi, za katero so se izučili. Vsakemu zadostuje njegov uk, da lahko živi, v naše pičle službe se jim ni treba vtikati.

Dragi kolegi, to nikakor ni prav; ne pustimo se, delajmo na to, da se nam ne bo od dne do dne godila večja krivica; vsak se mora potegovati za svoj stan; to storimo tudi mi! Mi ne moremo pričakovati izboljšanja plač, kakor bodo dobili gg. učitelji. Toraj dragi tovariši cecilijanci, mi naj mirno gledamo, kako nam drugi kruh jemlje? Zakaj pa je orglarska šola v Ljubljani, ako se cecilijanci ne sprejemajo v službe, kjer bi lahko izhajali? Od mnogih strani sem slišal britke pritožbe, kako so mi tožili in rekli, zakaj se učimo in moramo biti zadnji. Če je tako, naj se šola zapre; vse naj preneha, ako bo šlo tako naprej.

Kdor čita dan na dan časnike, izprevidi, da vsak zahteva svojo pravico in izboljšanje plač. To tudi mi zahtevajmo, čeravno najbrž tako hitro ne bomo dosegli povoljnih uspehov. Marsikateri čitatelj se bo nad mojimi nazori in nasveti spotikal ter se čudil, da se hočejo tudi ti reveži „emancipirati“, pa kaj si hočemo, dandanes so razmere že take, da se vsak stan trudi izboljšati svoje gmotno stanje...

Cecilijanec.

NB. Nadaljnji dogodjaj, kojega opisujete v svojem dopisu, smo izpustili, ker ne sodi v strokovni list. A brez zamere! Poročajte nam prilično še kaj cerkveno-glasbenega!

Vredništvo.

Razne reči.

— Naš prevaženi metropolit, nj. eminenca, gospod kardinal dr. Jakob Missia je dne 14. decembra, t. j. ravno o petnajsti letnici svoje intronizacije na stolico ljubljansko, prejel v konzistoriju od sv. očeta **Leona XIII.** kardinalski klobuk. Cerkve (titulus) mu je odločena sv. Štefana na hribu Čelju (S. Stefano Rotondo), kjer se hranijo ostanki se. mučencev Primoža in Felicijana in je imel ondi sv. Gregorij Veliki svoje homilije. Kardinal Missia je kot gojenec Germanika tu o slovesnostih večkrat pri altarju služil ali v koru petje vodil, — letos pa dne 21. decembra kot najvišji cerkveni dostojanstvenik cerkev v posest vzel. *Da! dobrotljivi Bog, da jo ohrani dolgo vrsto let!*

— Državni poslanec Szajer in tovariši so dne 20. oktobra 1899 v državnem zboru na Dunaju vložili predlog, naj se nakaže primerna dotacija iz verskega zaklada za izboljšanje stanja organistov pri latinskih cerkvah in pevcev (djakov) pri grško-katoliških cerkvah v Galiciji. Prav tako! Vis. vlada namerava izboljšati stanje uradniških slug, diurnistov in zasebnih uradnikov, tudi za delavca se je nekaj storilo: samo o žalostnih razmerah organistov je vse tiho. In vendar zasluži njih usoda dejanskega usmiljenja. Služba organistov je v cerkvi neobhodno potrebna in bi se organisti morali smatrati za javne cerkvene služabnike, a veljajo le za zasebne služabnike. Da, brez cerkvenega pevskega zbora in njega vodje-organista niti slovesna služba božja ni mogoča. Pravično je toraj, da se kaj ukrene za boljšo bodočnost organistov ne samo v Galiciji, ampak tudi v naših krajih.

— Dne 18. in 19. novembra zborovali so v Solnogradu nekateri cerkveni glasbeniki iz Gornjeavstrijske, Solnograške, Štajerske in Tirolske. G. prof. dr. M. Fuchs, predsednik Cecil. društva v Lincu je vodil posvetovanje, pri katerem se je po obširnem poročilu g. Wibl-a (Gradec) soglasno sprejel neki program, ki namerava tesnejšo zvezo med „Cecil. društvi“ vseh avstrijskih dežel. Nekatere škofije so že zagotovile to zvezo, katera pa ne bode ovirala zveze s splošnim Cecil. društvom. Posebne važnosti so oni sklepi solnograške konference, kateri se tičejo vzgoje cerkvenih zborovodij in organistov.



Vabilo k naročbi.

Z januarijem l. 1900 prične „Cerkveni Glasbenik“ svoj 23. letnik. — Preden vabimo k naročbi, zahvalimo vse čč. gg. dopisnike in naročnike za njihovo pomoč ter jih prosimo, da nam tudi v prihodnje ne odrečejo svoje duševne in gmotne podpore ter skušajo poleg tega pridobiti novih poročevalcev in naročnikov, da bode listu mogoče storiti to, kar mu je smoter od prvega začetka do danes: izboljšanje svete glasbe v smislu sv. cerkve. — Cena ostane „Cerkvenemu Glasbeniku“ ista, namreč za **celo leto 4 krone** (2 gld.); udje Cecil. društva ljubljanskega in cerkve škofije ljubljanske morejo nanj naročiti s **3 kronami** (1 gld. 50 kr.).

Naročnina naj se blagovoli poslati po tu priloženi poštni nakaznici

upravnistvu „Cerkvenega Glasbenika“

Komenskega ulice št. 12 v Ljubljani.

Današnjemu listu je pridana 12. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gujezda**. — Odgovorni vrednik glasb. priloge **Anton Foerster**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.